

ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКОТО ГРАЖДАНСТВО

В сила от 20.02.1999 г.

Обн. ДВ. бр.136 от 18 Ноември 1998г., изм. ДВ. бр.41 от 24 Април 2001г., доп. ДВ. бр.54 от 31 Май 2002г., изм. ДВ. бр.52 от 29 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.74 от 15 Септември 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.33 от 30 Април 2010г.

Глава първа. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. Този закон определя условията и реда за придобиване, загубване и възстановяване на българското гражданство.

Чл. 2. Българското гражданство се урежда от Конституцията на Република България, от закона и от международните договори, които са в сила при настъпването на фактите или събитията, свързани с гражданството.

Чл. 3. Български гражданин, който е и гражданин на друга държава, се смята само за български гражданин при прилагането на българското законодателство, освен ако в закон е предвидено друго.

Чл. 4. Гражданство не може да се установява по съдебен ред.

Чл. 5. Сключването или разтрогването на брака между български гражданин и чужд гражданин или промяната на гражданството на единия от съпрузите по време на брака не променя по право гражданството на другия съпруг.

Чл. 6. Осиновяването не променя гражданството на осиновения.

Чл. 7. (1) Никой не може да бъде лишен от българско гражданство освен в случаите, изрично предвидени в този закон.

(2) Всеки има право на избор на гражданство.

Глава втора. ПРИДОБИВАНЕ НА БЪЛГАРСКО ГРАЖДАНСТВО

Раздел I. Придобиване на българско гражданство по произход

Чл. 8. Български гражданин по произход е всеки, на когото поне единият родител е български гражданин.

Чл. 9. Български гражданин по произход е и всяко лице, което е припознато от български гражданин или чийто произход от български гражданин е установен със съдебно решение.

Раздел II.

Придобиване на българско гражданство по месторождение

Чл. 10. Български гражданин по месторождение е всяко лице, родено на територията на Република България, ако не придобива друго гражданство по произход.

Чл. 11. Смята се, че е родено на територията на Република България дете, намерено на тази територия, чиито родители са неизвестни.

Раздел III.

Придобиване на българско гражданство по натурализация

Чл. 12. Лице, което не е български гражданин, може да придобие българско гражданство, ако към датата на подаване на молбата за натурализация:

1. е пълнолетно;
2. преди не по-малко от 5 години е получило разрешение за постоянно пребиваване в Република България;
3. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер от български съд и срещу него няма образувано наказателно производство за такова престъпление, освен ако е реабилитирано;
4. (изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) има доход или занятие, което му дава възможност да се издържа в Република България;
5. (изм. и доп. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г.) владее български език, което се установява по ред, определен с наредба на министъра на образованието, младежта и науката, и
6. (нова - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) е освободено от досегашното си гражданство или ще бъде освободено от него към момента на придобиване на българско гражданство.

Чл. 13. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Лице, което не е български гражданин, отговаря на условията по чл. 12, т. 1, 3, 4, 5 и 6 и преди не по-малко от 3 години към датата на подаване на молбата за натурализация е получило разрешение за постоянно пребиваване в Република България, може да придобие българско гражданство, ако отговаря и на едно от следните изисквания:

1. не по-малко от 3 години има и продължава да е в законно сключен брак с български гражданин;
2. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.)
3. родено е в Република България;
4. разрешението за постоянно пребиваване е получено преди да навърши пълнолетие;
5. (отм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.)

Чл. 13а. (1) (Нов - ДВ, бр. 41 от 2001 г., доп. - ДВ, бр. 54 от 2002 г., в сила от 01.12.2002 г., предишен текст на чл. 13а - ДВ, бр. 52 от 2007 г.) Лице, получило статут на бежанец или убежище преди не по-малко от три години към датата на подаване на молбата за натурализация, може да придобие българско гражданство, ако отговаря на условията по чл. 12, т. 1, 3, 4 и 5.

(2) (Нова - ДВ, бр. 52 от 2007 г.) Лице, получило хуманитарен статут преди не по-малко от пет години към датата на подаване на молбата за натурализация, може да придобие българско гражданство, ако отговаря на условията по чл. 12, т. 1, 3, 4 и 5.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Лице без гражданство може да придобие българско гражданство, ако отговаря на условията по чл. 12, т. 1, 3, 4 и 5 и преди не по-малко от 3 години към датата на подаване на молбата за натурализация има разрешение за постоянно пребиваване в Република България.

Чл. 15. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., предишен текст на чл. 15 - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Лице, което не е български гражданин, може да придобие българско гражданство по натурализация, без да са налице условията по чл. 12, т. 2, 4, 5 и 6 ако отговаря на едно от следните изисквания:

1. е от български произход;

2. (изм. и доп. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) осиновен е от български гражданин при условията на пълно осиновяване;

3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) единият му родител е български гражданин или е починал като български гражданин.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) В производството по придобиване на българско гражданство по натурализация с молбата за придобиване на българско гражданство се представя и удостоверение за български произход, издадено от Държавната агенция за българите в чужбина. В удостоверението се посочват данните, въз основа на които е установен българският произход.

(3) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Удостоверението по ал. 2 се издава в едномесечен срок.

Чл. 16. Лице, което не е български гражданин, може да придобие българско гражданство, без да са налице условията по чл. 12, ако Република България има интерес от натурализацията му или ако лицето има особени заслуги към Република България в обществената и икономическата сфера, в областта на науката, технологията, културата или спорта.

Чл. 17. Децата до 14-годишна възраст придобиват българско гражданство, ако родителите им или преживелият от тях приемат българско гражданство или ако само един от родителите им стори това, в случай че другият е български гражданин. При същите условия децата от 14- до 18-годишна възраст придобиват българско гражданство, ако поискат това.

Чл. 18. (1) Деца до 14-годишна възраст, на които само единият от родителите е български гражданин, в случай че нямат българско гражданство, могат да станат български граждани, без да са налице условията по чл. 12, ако двамата родители или преживелият от тях дадат писмено съгласие за това. Не се изисква съгласието на родител, който е лишен от родителски права. При същите условия могат да придобият българско гражданство и децата от 14 до 18 години, ако поискат това.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) При условията на ал. 1 могат да придобият българско гражданство и лица, осиновени от български гражданин при условията на пълно осиновяване.

Чл. 19. Молбата на лице, което отговаря на условията за придобиване на българско гражданство по натурализация, се отхвърля, ако с оглед на поведението му съществуват сериозни причини да се смята, че молителят представлява заплаха за обществения ред, обществения морал, общественото здраве или за националната сигурност.

Глава трета. **ЗАГУБВАНЕ НА БЪЛГАРСКО ГРАЖДАНСТВО**

Раздел I.

Освобождаване от българско гражданство

Чл. 20. Български гражданин, който постоянно живее в чужбина, може да поиска освобождаване от българско гражданство, ако е придобил чуждо гражданство или ако има данни за открита процедура за придобиване на чуждо гражданство.

Чл. 21. (1) Освобождаването на родителите от българско гражданство освобождава от българско гражданство и ненавършилите 14-годишна възраст техни деца само ако е направено искане и за тях. За освобождаване на децата от 14- до 18-годишна възраст се изисква и тяхното съгласие.

(2) Когато само единият от родителите е подал молба за освобождаване от българско гражданство, децата могат да бъдат освободени при условията на ал. 1 само ако и другият родител е дал съгласието си. Съгласието на родителя не се изисква, когато той е лишен от родителски права.

Раздел II.

Отмяна на натурализацията

Чл. 22. (1) Натурализация, въз основа на която е придобито българско гражданство, може да бъде отменена, ако лицето:

1. си е послужило с данни или факти, станали основание за придобиване на българско гражданство, за които е установено по съдебен ред, че са неверни, и/или

2. е укрило данни или факти, които, ако са били известни, биха били основание за отказ за придобиване на българско гражданство.

(2) Отмяната на натурализацията е допустима само до изтичане на 10 години от придобиването на българското гражданство.

Чл. 23. Отмяната на натурализацията на единия съпруг не отменя натурализацията на другия съпруг и на децата, освен ако те са получили българското гражданство въз основа на същите неверни или укрити данни или факти.

Раздел III.

Лишаване от българско гражданство

Чл. 24. Лице, което е придобило българско гражданство по натурализация, може да бъде лишено от него, ако е осъдено с влязла в сила присъда за тежко престъпление против републиката, при условие че се намира в чужбина и не остава без гражданство.

Чл. 25. Лишаването от гражданство на единия съпруг не променя гражданството на другия съпруг и на децата.

Глава четвърта.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА БЪЛГАРСКО ГРАЖДАНСТВО

Чл. 26. (1) Гражданството на лице, освободено от българско гражданство, може да бъде възстановено по негова молба, ако:

1. не е осъждано с влязла в сила присъда за умишлено престъпление в държавата, в която живее, или в Република България, и

2. не представлява заплаха за обществения ред, обществения морал, общественото здраве или за националната сигурност;

3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) преди не по-малко от 3 години към датата на подаване на молбата за възстановяване има разрешение за постоянно пребиваване в Република България.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Гражданството на лицата от български произход може да бъде възстановено при условията на ал. 1, т. 1 и 2.

Чл. 27. Гражданството на лице, лишено от българско гражданство, може да бъде възстановено, ако се установи, че не е имало основание за лишаване или ако основанието е загубило своето значение.

Чл. 28. (1) При възстановяване на българското гражданство на родителите български граждани стават и децата им, ненавършили 14-годишна възраст. Децата от 14- до 18-годишна възраст стават български граждани, ако и те са поискали това.

(2) Когато възстановяването се иска само от единия родител, децата могат да придобият българско гражданство при условията на ал. 1 само ако и другият родител е дал съгласието си. Съгласието на родителя не се изисква, когато той е лишен от родителски права.

Глава пета.

ПРОИЗВОДСТВО ВЪВ ВРЪЗКА С БЪЛГАРСКОТО ГРАЖДАНСТВО

Чл. 29. (Изм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) (1) Придобиване на българско гражданство по натурализация, освобождаване от българско гражданство и възстановяване на българско гражданство се извършва по молба на заинтересуваното лице, подадена лично в Министерството на правосъдието или в дипломатическото или консулското представителство на Република България. Дипломатическото или консулското представителство на Република България задължително дава мотивирано становище по молбата.

(2) За малолетните молбата се подава от техните родители или настойници, а за непълнолетните тя се приподписва от родителите или от попечителите им. Не се изисква съгласието на родител, който е лишен от родителски права.

(3) При подаването на документите с молителя се провежда интервю. За малолетните интервю се провежда с техните родители или настойници. При провеждане на интервю с непълнолетни те се придружават от родителите или попечителите им.

Чл. 30. Предложение за придобиване на българско гражданство по чл. 16 се прави от министъра, отговарящ за съответната област, в която Република България има интерес от натурализацията на лицето или в която то има особени заслуги. Лицето, което ще придобива българско гражданство, трябва да е дало предварително писмено съгласие за това.

Чл. 31. (1) Предложение за отмяна на натурализация или за лишаване от българско гражданство се прави от главния прокурор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Ако са налице условията по чл. 22 или 24, министърът на правосъдието може и сам да направи предложение за отмяна на натурализация или за лишаване от българско гражданство.

Чл. 32. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Молбата и предложенията по чл. 29, 30 и чл. 31,

ал. 1 се отправят до министъра на правосъдието.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.)

(3) Молбата и документите, които се прилагат към нея, трябва да бъдат написани на български език.

Чл. 33. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) При Министерството на правосъдието има Съвет по гражданството, който се състои от председател - заместник-министър на правосъдието, и членове - по един представител на Министерството на правосъдието, Министерството на външните работи, Министерството на вътрешните работи, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на труда и социалната политика, на Министерството на здравеопазването и на Държавна агенция "Национална сигурност", Държавната агенция за българите в чужбина и Държавната агенция за бежанците.

(2) На заседанията на Съвета по гражданството може да присъства представител на Президента на Република България.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 109 от 2007 г., в сила от 01.01.2008 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Съветът по гражданството дава мнение по молбите и предложенията, свързани с българското гражданство след писмени становища на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция "Национална сигурност".

(4) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Министърът на правосъдието определя поименния състав на Съвета по гражданството по предложение на ръководителите на съответните ведомства по ал. 1 и издава правилник за дейността му.

Чл. 34. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Министърът на правосъдието въз основа на мнението на Съвета по гражданството прави предложение до Президента на Република България за издаване на указ или за отказ за издаване на указ за придобиване, възстановяване, освобождаване или лишаване от българско гражданство, както и за отмяна на натурализация.

Чл. 35. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., изм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) (1) Министърът на правосъдието прави предложение за издаване на указа по чл. 34 в срок до:

1. осемнадесет месеца - по молбите за придобиване на българско гражданство по натурализация;

2. дванадесет месеца - по молбите на лица от български произход за придобиване на българско гражданство по натурализация;

3. шест месеца - по молбите за възстановяване на българско гражданство;

4. шест месеца - по молбите за освобождаване от българско гражданство;

5. три месеца - по предложенията за придобиване на българско гражданство по чл. 16, както и за отмяна на натурализация или за лишаване от българско гражданство.

(2) Сроковете по ал. 1 текат от постъпването на молбата или предложението в Министерството на правосъдието, съответно от датата на отстраняване на нередовностите.

(3) Становищата на Министерството на вътрешните работи и на Държавна агенция "Национална сигурност" постъпват в Министерството на правосъдието:

1. по ал. 1, т. 1 - в срок не по-късно от десет месеца преди изтичането на срока - за Министерството на вътрешните работи, съответно два месеца преди изтичането на срока - за Държавна агенция "Национална сигурност";

2. по ал. 1, т. 2 - в срок не по-късно от седем месеца преди изтичането на срока - за Министерството на вътрешните работи, съответно два месеца преди изтичането на срока - за Държавна агенция "Национална сигурност";

3. по ал. 1, т. 3 - в срок не по-късно от четири месеца преди изтичането на срока - за

Министерството на вътрешните работи, съответно два месеца преди изтичането на срока - за Държавна агенция "Национална сигурност";

4. по ал. 1, т. 5 - в срок не по-късно от два месеца преди изтичането на срока - за Министерството на вътрешните работи, съответно един месец преди изтичането на срока - за Държавна агенция "Национална сигурност".

Чл. 36. Придобиването на българско гражданство по натурализация, възстановяването на българско гражданство, освобождаването и лишаването от гражданство и отмяната на натурализация се извършват с указ на Президента на Република България. Указът влиза в сила от деня на издаването му.

Чл. 37. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) За промените в гражданството на лицата Министерството на правосъдието издава удостоверение.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) След получаване на указа по чл. 36 Министерството на правосъдието уведомява:

1. (нова - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) общините или кметствата, където се съхранява актът за раждане на лицето - за вписване на промените в гражданството в регистъра за гражданско състояние;

2. (предишна т. 1, изм. - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) общините или кметствата, където е постоянният адрес на лицето - за вписване на промените в гражданството в регистъра на населението;

3. (изм. - ДВ, бр. 82 от 2009 г., предишна т. 2 - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Министерството на вътрешните работи и Министерството на външните работи - за издаване или изземване на български лични документи.

Чл. 38. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) В Министерството на правосъдието се водят:

1. дневник за молбите и предложенията за придобиване на българско гражданство, за отмяна на натурализация, за възстановяване, за освобождаване и за лишаване от българско гражданство;

2. регистър на лицата, придобили българско гражданство по натурализация;

3. регистър на лицата, загубили българско гражданство;

4. регистър на лицата с възстановено българско гражданство.

Чл. 39. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) По молба на заинтересуваното лице Министерството на правосъдието издава удостоверение за гражданство, в което се посочва дали лицето е или не е български гражданин съгласно регистрите, които се водят в министерството.

(2) Удостоверението по ал. 1 има срок на валидност 1 година от издаването му.

Чл. 40. (1) Информация за гражданството на лицата могат да искат:

1. лицето, данни за гражданството на което се съхраняват, а след смъртта му - неговите наследници;

2. органите на съдебната власт, министерствата и органите на местното самоуправление и местната администрация в рамките на тяхната компетентност и в случаите, определени със закон.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Министърът на правосъдието осигурява опазването и съхраняването на документите, свързани с гражданството.

Чл. 41. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г., предишен текст на чл. 41 - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Ведомствата, общините и кметствата са длъжни да предоставят на Министерството на

правосъдието при поискване данни или становища във връзка с производството по българското гражданство.

(2) (Нова - ДВ, бр. 33 от 2010 г.) Министерството на правосъдието има право на безплатен достъп до Национална база данни "Население", поддържана от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Редът, начинът и обхватът на данните, до които се предоставя достъп, се определят със споразумение между Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Министерството на правосъдието.

Допълнителни разпоредби

§ 1. При разногласие между родителите, както и при разногласие между непълнолетните и родителите или попечителите им в случаите по чл. 18, 21, 28 и 29 спорът се решава от районния съд, чието решение е окончателно.

§ 2. По смисъла на този закон:

1. "Лице от български произход" е лице, на което поне единият възходящ е българин.
2. "Лице, постоянно живеещо в чужбина" е лице, което живее извън Република България повече от девет месеца през всяка календарна година, освен ако пребиваването в чужбина е в изпълнение на държавна служба от лицето или съпруга му или е свързано само с обучение.

3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Лицето се е освободило от досегашното си гражданство, когато:

1. е освободено по негова молба при условията и по реда на отечествения му закон;
2. губи своето гражданство по силата на натурализацията съгласно отечествения му закон.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. С влизането в сила на този закон се възстановява българското гражданство на лица, които са лишени от българско гражданство по Закона за българското поданство от 1940 г. и по Закона за българското гражданство от 1948 г.

§ 4. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Възстановява се българското гражданство на български граждани, освободени от българско гражданство, без да са направили искане за това, и изселили се в страни, с които България не е сключила изселнически спогодби, ако в едногодишен срок от влизането в сила на този закон направят формално искане до министъра на правосъдието. Когато лицата живеят в чужбина, исканията могат да се правят чрез дипломатическите или консулските представителства на Република България.

§ 5. Молбите, подадени до влизането в сила на този закон, се разглеждат и решават при досегашните условия и по досегашния ред.

§ 6. Този закон отменя Закона за българското гражданство (обн., ДВ, бр. 79 от 1968 г.; изм., бр. 36 от 1979 г., бр. 64 от 1986 г. и бр. 38 от 1989 г.).

§ 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Министърът на правосъдието издава наредба за прилагането на глава пета.

(2) За извършваните действия и издаваните документи в производството във връзка с българското гражданство се събират такси в размери, определени с тарифа на Министерския съвет.

§ 8. (1) Този закон влиза в сила 3 месеца след обнародването му в "Държавен вестник".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) В срока по ал. 1 министърът на правосъдието и министърът на образованието и науката издават актовете по прилагането на закона.

§ 9. (Изм. - ДВ, бр. 41 от 2001 г.) Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието.

Законът е приет от XXXVIII Народно събрание на 5 ноември 1998 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОН ЗА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ "НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ"**

(ОБН. - ДВ, БР. 109 ОТ 2007 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2008 Г.)

§ 44. Законът влиза в сила от 1 януари 2008 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ**
(ОБН. - ДВ, БР. 74 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 15.09.2009 Г.)

§ 48. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1, който влиза в сила от 15 септември 2009 г., и § 47, който влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКОТО
ГРАЖДАНСТВО**

(ОБН. - ДВ, БР. 33 ОТ 2010 Г.)

§ 8. Молбите, подадени до влизането в сила на този закон, се разглеждат и решават при досегашните условия и ред в срок до две години от влизането в сила на този закон.